

Färglära

Färger

Till primärfärger räknas cyan, gult och magenta i det subtraktiva kulörsystemet. Om man då blandar två primärfärger får man sekundära färger. Tetriärfärger uppstår när primär- och sekundärfärger blandas. Tetriärfärger trycks med hjälp av tre tryckfärger vilket gör det svårt att hålla stabila i tryck.

Komplementfärger

Komplementfärger kallas de färger som uppvisar mycket stor färkontrast. Klassiska exempel är grönt och rött, blått och orange eller violett och gult. De båda färgerna förstärker varandras egenskaper och gör varandra mer briljanta. Starka färgkontraster kan vara bra inom grafisk design när man vill göra speciella och kraftfulla effekter. Exempelvis anslag och affischer som ska dra åt sig blickar. Men att använda komplementfärger med olika grad kulörstyrka är ofta de bästa sättet att skapa bra design.

Additiva & Subtraktiva

CMYK är subtraktiva färger. När vi drar bort ljus lägger vi till mer färg. CMYK kallas också för processfärger och används vid tryck. Genom att blanda C, M och

Y får vi de subtraktiva sekundärfärgerna som också är de additiva primärfärgerna R, G och B. De additiva

färgerna fungerar tvärtom från de subtraktiva eftersom man lägger

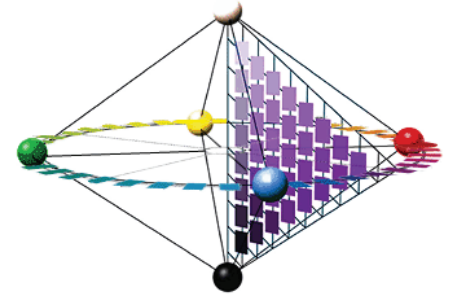
till ljus när man vill ha mer färg. Additiva färger används framför allt i datorn och i TV:n.

Färgrymden

Ett färgomfång är det intervall av färger som kan visas eller skrivas ut i ett färgsystem. Det spektrum av färger som det mänskliga ögat kan uppfatta är större än färgomfånget i någon av färgmodellerna. Färgrymden för RGB kan endast visa ungefär 70 % av de färger som kan uppfattas. Färgrymden för CMYK är mycket mindre och återger endast 20% av upplevda färger.

Färgsystem

NCS (Natural Colour System) är ett logiskt system som bygger på hur människor ser och uppfattar kulörer. Systemet beskriver alla tänkbara kulörer och ger dem en NCS-beteckning. Kulörerna gult, rött, blått och grönt och svart och vitt(ukulörta) kallas i NCS-systemet för elementära kulörer. Kulörer kan ordnas efter likhet med de fyra kulörta elementära kulörerna. Dessa fyra skalorna kan också placeras i en cirkel som man kallar färgcirkeln. Färgcirkeln ger en översikt över de fyra kulörta elementära kulörernas förhållande till varandra. I en samling lika kulörer ser du att vitheten, svartheten och kulörheten kan variera. Vi kan beskriva dessa kulörer utifrån en kulörtons släktskap med de två okulörta elementära kulörerna vit och svart. NCS är ett internationellt färgbeteckningssystem för att specificera, kommunicera och kontrollera

färg inom arkitektur, design, marknadsföring, tillverkning, utbildning och forskning. PMS är en förkortning av Pantone Matching System och är ett företag som tillverkar pigment. Alla tryckfärgstillverkare köper pigment av dom. På så sätt har man kunnat standardisera färgblandningen inom grafisk industri. PMS färger är dekorfärger vid tryckning och ett eget färgsystem och kan inte alltid översättas till CMYKs färgsystem på ett bra sätt därför att dom använder olika pigment. Det finns 14 grundfärger som man sedan kan blanda och få fram flera hundra färgnyanser.

Färgpsykologi

Eftersom färg kan förmedla känslor och begär, är färg ett bra medel för att säga något som uppfattas snabbare är ord. Trafikljusen är ett bra exempel. Rött för stanna och grönt för kör. Det är kanske inte heller någon slump att McDonalds har gult i sin logo eftersom gult signalerar till det området i hjärnan som hanterar hunger och föda. Här är en lista på några färger och vad de symboliserade på *medeltiden*.

- Guld - ära
- Silver - trohet
- Rött - mod
- Blått - fromhet
- Grönt - ungdom
- Purpur - kunglig
- Orange - uthållighet
- Svart - sorg